

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 17. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 17. januar 2020
Tidspunkt: kl. 09.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Jan E. Jørgensen (V), fungerende formand, Flemming Møller Mortensen (S), næstformand, Christian Rabjerg Madsen (S), Tanja Larsson (S), Lars Aslan Rasmussen (S), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT), Tommy Ahlers (V), Kim Valentin (V) og Morten Messerschmidt (DF).

Desuden deltog: udenrigsminister Jeppe Kofod og finansminister Nicolai Wammen.

Jan E. Jørgensen fungerede som formand under hele mødet.

Punkt 1. Deputation vedr. folkeambassadører for Europa v/Uffe Hvidkær

EUU alm. del (19) – bilag 292 (henvendelse fra Uffe Hvidkær)

Uffe Hvidkær præsenterede sig: Han mødte op i deputation som privatperson for at få en dialog med udvalget om EU, folkeambassadører og sit personlige EU-projekt, mission impossible.

Hans idé om folkeambassadører gik på, at man f.eks. skal bestille en rejse til Bruxelles, kan man sammen med bestillingen af transport og hotel lige så nemt bestille en dialogkaffe med en borger i Bruxelles. Han var p.t. i gang med at arrangere en tur til Østeuropa og ture til Warszawa, Kaliningrad og Vilnius. Alle steder var der arrangeret mødes med de lokale.

Om hans mission impossible sagde han, at den danske EU-repræsentation i Bruxelles havde ført en kampagne for at få flere danskere til at arbejde i EU og opnå en repræsentation på linje med den finske. Der er dog nogle udfordringer – bl.a. ansættelsesprocessen i EU, der kan virke tung, langvarig og med mange test. EU's motto er godt nok "forenet i mangfoldighed", der lader til at være krav om, at man skal være akademiker eller ung studerende for at få job i EU. Efter 30 års erfaring fra offentlige virksomheder med at omsætte EU-stof til praktiske retningslinjer på arbejdspladser, ville han ellers kunne bidrage.

Han tilføjede, at han troede på mest mulig dialog på tværs af landegrænser og mellem folk, borgere og politikere. Danmark havde lige ansat en klimaambassadør, og skulle man ansætte en folkeambassadør, stod han klar.

Søren Søndergaard syntes godt om ideen med folkeambassadører til at udvikle mellemfolkelig forståelse. Men var det ikke imod formålet, hvis det blev noget, som staten tog sig af? Det burde være et græsrodsinitiativ; noget som ligger hos ngo'er, så man ikke risikerer, at et initiativ bliver politisk præget af en regering.

Uffe Hvidkær forestillede sig, at man skal kunne være folkeambassadør uden at være medlem af noget som helst. Det skulle være meget enkelt.

Kim Valentin var enig med Søren Søndergaard i, at initiativet ikke burde ligge på et politisk plan mellem europæiske stater, men på et folkeligt plan. Han anbefalede at gå videre med ideen, men på frivillig basis. Der var sikkert nogle fondsmidler, der kunne søges. Hvordan havde Uffe Hvidkær det med de stærke ydre grænser, der var under opbygning?

Uffe Hvidkær fortalte, at han håbede på mangfoldighed og mest muligt samarbejde på tværs. Han havde talt med både ukrainere og nordmakedoniere om EU-medlemskab og havde oplevet mange danskere, der havde fulgt den nordmakedonske proces henimod et EU-medlemskab, være skuffede over, at der blev spændt ben for det.

Rasmus Nordqvist anbefalede at tage fat i bevægelserne Nyt Europa og Europabevægelsen, der er med i nogle europæiske netværk. Det var vigtigt at forankre initiativet uden for staterne.

Uffe Hvidkær fortalte, at han havde deltaget i møder i Europabevægelsen og havde fået ideen kvalificeret.

Den fungerende formand sluttede af med at sige, at Uffe ideen var god, men at det ikke skal være staten Danmark, der faciliterer den. Den skal snarere udvikles på ngo-basis. Uffe Hvidbæk kunne tage kontakt til Folketingets sekretariatet, så kunne de guide ham til, hvor han eventuelt kunne opnå støtte til sit projekt.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3742 (udenrigsanliggender) den 20. januar 2020

EUU alm. del (19) – bilag 293 (kommenteret dagsorden)

1. Sahel

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3742 – bilag 2 (revideret samlenotat)

Rådsmøde 3688 – bilag 3 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 13-14/5-19)

Udenrigsministeren Saheldrøftelsen på rådsmødet forventes at fokusere på den forværrede sikkerhedssituation, EU og medlemsstaternes indsats og spørgsmålet om en opdatering af EU's Sahelstrategi. Det forventes, at medlemslandene vil signalere deres prioriteter for opdateringen af Sahelstrategien, som ventes vedtaget på Udenrigsrådet i juni 2020. Det er desuden muligt, at spørgsmålet om øget støtte fra EU til Sahel vil blive rejst.

Fra dansk side hilser vi et øget europæisk fokus og engagement i Sahel velkomment. Det er vigtigt for regeringen, at vi står sammen med europæiske allierede og regionale partnere om at øge sikkerheden og stabiliteten i Sahel. Det har også stor betydning for Europas sikkerhed. Den eksisterende indsats bør effektiviseres og i endnu højere grad samtænkes.

EU bør fortsat have fokus på, at Sahellandene tager ansvar og ejerskab for egen sikkerhed og udvikling. Dialogen og samarbejdet med sammenslutningen af Sahellandene "G5 Sahel", må fortsat prioriteres højt.

EU's nuværende Sahelstrategi er fra 2011, og EU's regionale handlingsplan for Sahel udløber i 2020. I lyset af den forværrede sikkerhedssituation og de mange nye aktører og initiativer i Sahel støtter vi fra dansk side en opdatering af EU's strategi for Sahel. Arbejdet med strategien bør ske i en tæt dialog med G5 Sahel og FN.

I lyset af udfordringerne må EU's indsats i Sahel styrkes og effektiviseres. Det vil derfor være en dansk prioritet for den nye strategi at sikre, at alle EU's udenrigs-, udviklings-, sikkerheds- og humanitære instrumenter i endnu højere grad spiller sammen. Desuden finder vi, at strategien i højere grad bør adressere håndtering af migration og fordrivelse, klimaforandringer og befolkningstilvækst, og fremme respekten for menneskerettigheder, der er blandt de grundlæggende årsager til konflikter i regionen. Eksempelvis har koblingen mellem klima og sikkerhed høj bevågenhed, da klima kan være en central årsag til migration og konflikt.

Danmark har et bredspektret engagement i Sahel, som bl.a. omfatter langsigtet udviklingssamarbejde, humanitære indsatser, bidrag til EU's civile missioner og militære bidrag til den fransklede Operation Barkhane og FN's mission i Mali, MINUSMA.

Vores mangeårige tilstedeværelse i regionen betyder, at vi opfattes som en troværdig og loyal partner. Danmark er dermed godt placeret i forhold til at bidrage til udformningen og implementeringen af EU's Sahelstrategi.

Jeg havde lejlighed til at drøfte strategien og de danske prioriteter med EU's særlige repræsentant for Sahel, Angel Losada, som gæstede Danmark i sidste uge og også mødtes med Udenrigsudvalget og Udenrigspolitisk Nævn. Losada udtrykte stor anerkendelse af det samtalte danske engagement og kvitterede for Danmarks forslag til ny Sahelstrategi.

Rasmus Nordqvist syntes, at ministeren under dette punkt burde nævne, at der skal være et stærkt og aktivt fokus på respekten for menneskerettigheder. Han havde sendt nogle spørgsmål til ministeren om nogle kritiserede EU-projekter i Eritrea, der havde været omtalt i New York Times.

Søren Søndergaard bad ministeren redegøre for, hvad forskellen var på det første og det andet notat, udvalget havde modtaget om Sahel. Ved en slavisk gennemgang af begge havde han konstateret, at der var ændringer under punkt 3, 9 og 10. Under punkt 3 var sætningen: "Det forventes, at fokus for drøftelse vil være på øget EU-støtte til regionen og forbedret koordination og effektivitet af især EU's og medlemsstaternes indsatser samt styrket lederskab og ejerskab fra Sahellandene" udgået. Betød det, at man ikke længere ville have fokus på øget EU-støtte, bedre koordination og øget ejerskab? Eller hvorfor havde man fjernet det citerede fra formål og indhold for mødet?

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at han var enig i, at menneskerettigheder var et centralt fokusområde. Danmark havde et mangeårigt engagement i at styrke dem – også i arbejdet med sikkerhedsstyrkerne. Det var afgørende for G5 Sahel, at der var respekt for menneskerettighederne. Man styrkede dem bl.a. ved at støtte FN's arbejde med at udvikle og implementere et menneskerettighedsrammeverk for styrken, ligesom der var en støtte på 35 mio. kr. gennem det regionale freds- og stabiliseringsprogram for Sahel. For tredje gang i træk var Danmark initiativtager til en højniveauekonference med fokus på menneskerettigheder. Den forventedes at finde sted i Ouagadougou den 20.-21. januar under det burkinske G5-formandskab. Menneskerettigheder, ligestilling, kvinders rettigheder, seksuelle rettigheder og reproduktiv sundhed var også centrale elementer i opdateringen af EU's Sahelstrategi.

Ministeren forklarede Søren Søndergaard, at der var kommet et nyt og opdateret notat, men at øget EU-støtte, koordinering og øget ejerskab stadig var helt centrale elementer, som han ville understrege på mødet. De justeringer, der var foretaget i notatet, var nærmere af teknisk karakter. Ministeren foreslog at uddybe det skriftligt.

Flemming Møller Mortensen henviste til en dialog på et møde mellem Det Udenrigspolitiske Nævn, Udenrigsudvalget og den særlige rådgiver for Sahel. Det undrede ham, at Europaudvalget ikke havde været inviteret til det møde. Situationen var meget kompleks, og Europa blev

også presset – ikke alene på grund af den forværrede sikkerhedssituation, men også med klimaforandringer, fordrivelse og migration som de helt store emner. Han ville gerne vide, om der var tilstrækkelig fleksibilitet i EU's muligheder og instrumenter. Der kunne være behov for dynamiske justeringer på grundlag af den samtænkning, der var behov for i den komplekse situation. Hvad var årsagen til, at man lavede en ny strategi frem for at lave de nødvendige justeringer løbende?

Udenrigsministeren bekræftede over for Flemming Møller Mortensen, at der var tale om en meget kompleks situation. Sikkerhedsbilledet var blevet ringere, og derfor måtte man opdatere EU-strategien fra 2011. Instrumenterne i EU's værktøjskasse – udenrigspolitikken, sikkerhedspolitikken, udviklingspolitikken og de humanitære instrumenter – skulle spille sammen på en bedre måde, så de støttede målene om ejerskab til landene i Sahel og om at fjerne årsager til, at terrorgrupper kan rekrutteres og trives. Han havde også nævnt klimaforandringer, fordrivelse og migration, befolkningstilvækst, respekt for menneskerettigheder som nogle centrale elementer, man ville arbejde hårdt for. Klimaforandringer var med til at styrke en allerede eksisterende konflikter over f.eks. ressourcer. Der måtte være den nødvendige fleksibilitet i strategien, så man kunne tilpasse det.

Søren Søndergaard kvitterede for, at han ville modtage et skriftligt svar på forskellen om de to notater. Han var overbevist om, at det ikke bare handlede om smårettelser uden betydning. Han kunne konstatere, at det at give ejerskab til Sahellandene var flyttet fra afsnittet om mødets formål ned under den danske regerings holdning, altså det, som Danmark ville kæmpe for. Hvorfor? Var det flyttet for at signalere, at det ikke var de andre EU-landes formål med mødet? De var ikke interesseret i ejerskabet? Han foreslog, at ministeriet i sine fremtidige notater markerer ændringer og samtidig gør opmærksom på, hvorfor de er foretaget.

Rasmus Nordqvist tilsluttede sig Søren Søndergaards bemærkninger om rettelser. Det ville have været en hjælp, hvis der f.eks. var gjort opmærksom på, at respekten for menneskerettighederne i højere grad var skrevet ind i den anden version af notatet.

Udenrigsministeren sagde, at det var en fejl, at ændringerne ikke var blevet markeret. Det fremgår som regel ikke helt klart af det første notat, hvad mødets indhold skal være. Derfor bliver notatet lavet om senere, og ændringerne skulle selvfølgelig fremgå. Man kunne bl.a. under punkt 10 – regeringens generelle holdning – se, at det andet notat beskrev mere udførligt, hvad regeringen gerne ville med Sahelstrategien. Han ville vende tilbage med et skriftligt svar.

2. Klimadiplomati

– Politisk drøftelse/rådskonklusioner

Rådsmøde 3742 – bilag 1 (samlenotat side 5)

Udenrigsministeren: Drøftelsen af EU's fælles klimadiplomati er en lejlighed til at understrege vigtigheden af at styrke indsatsen. Regeringen støtter i høj grad en opprioritering af klimadiplomati. Det er vigtigt med ambitiøse nationale og fælleseuropæiske klimamål. Men hvis disse mål skal omsættes til globale resultater, kræver det et stærk klimadiplomati. Det er helt afgørende, for mens EU samlet står for 9 pct. af de globale emissioner, skal de resterende 91 pct. findes i tredjelande.

Jeg er netop selv landet fra et besøg i Indien, bl.a. med fokus på klima og grønt samarbejde. Indien er en helt afgørende spiller, hvis vi skal nå Parisaftalen. Og et eksempel på, hvordan klimadiplomati virkelig kan rykke, hvilket i Indien bl.a. ses ved vores omfattende bilaterale samarbejde på energiområdet, særlig inden for havvind. Hvis vi i EU bliver bedre til at koordinere vores indsatser over for tredjelande, tror jeg, at potentialet er enormt stort.

Konkret er formålet med drøftelsen ved rådsmødet at sætte en retning for, hvor denne indsats skal fokuseres, og hvordan den skal udformes.

Jeg har selv tænkt mig at fremhæve tre pointer:

For det første vil jeg understrege vigtigheden af at lede gennem det gode eksempel. I december blev vi enige om et fælles europæisk mål om klimaneutralitet i senest 2050. I år skal dette efterfølges af en ambitiøs opdatering af EU's 2030-mål. Fra dansk side arbejder vi med ligesindede medlemsstater for at hæve målet fra 40 til mindst 55 pct. Disse høje ambitioner skal bruges til at inspirere og tilskynde resten af verden til højere klimaambitioner.

Det kræver et stærkt klimadiplomati. Både i forhold til de store udledere, men mindst lige så vigtigt i forhold til udviklingslandene. Et vigtigt eksempel er EU's samarbejde med Den Afrikanske Union. Afrikas energiefterspørgsel ventes at vokse eksponentielt, og det er afgørende, at vi sætter ind for at sikre, at dette mødes med grønne – ikke sorte – energikilder. Og som jeg berørte vedrørende Sahel, er klima også med til at forstærke migrationsudfordringen, når folks levegrundlag forsvinder på grund af tørke eller sult. Og dermed grobund for konflikt.

Som inspiration til, hvordan en sådan styrkelse kan ske i praksis, vil jeg fortælle om vores egen ambitiøse model for det grønne diplomati, herunder udnævnelsen af en klimaambassadør, etableringen af klimafrontposter og oprettelsen af et særligt kontor for grønt diplomati i Udenrigsministeriet.

For det andet vil jeg lægge vægt på behovet for at tænke ud af boksen og udvikle innovative modeller for grønt samarbejde. Stater og regeringer kan ikke løse klimakrisen alene, men er afhængige af samarbejde med erhvervsliv, finanssektoren, byer og civilsamfund. I erkendelsen

heraf har vi i Danmark igangsat et historisk stort samarbejde – den danske model for klimapartnerskaber – som kan have interesse ud over vores egne grænser.

For det tredje vil jeg understrege, hvor vigtigt et år vi netop er gået ind i hvad angår klimadagsordenen. COP26 i Glasgow vil blive et afgørende topmøde for øgede klimaambitioner. At sikre et succesfuldt topmøde kræver en fokuseret klimadiplomatisk indsats frem mod december. P4G-topmødet i juni i Seoul kan blive en vigtig trædesten på vejen.

Endelig venter jeg ved rådsmødet vedtagelse af de rådskonklusioner, som skal sætte en ambitiøs videre retning for EU's fælles klimadiplomati. Jeg forventer, at disse vil lande med et klart dansk aftryk – bl.a. vigtigheden af at gå foran med det gode eksempel, men også et fokus på udviklingslande – herunder i Afrika – og behovet for at følge op på indsatsen senere på året og i god tid inden COP26.

Rasmus Nordqvist sagde, at det var fornuftigt at række ud til udviklingslandene ved hjælp af klimadiplomatiet for at tage deres dagsorden ind til bordet. Her tænkte han navnlig på begrebet "tab og skader". EU burde være fortalere for udviklingslandenes behov og ønsker i forhandlingerne.

Søren Søndergaard påpegede, at der under regeringens generelle holdning stod, at man fra dansk side ville fremlægge forslag til opjustering af EU's klimamål 2030 til mindst 55 pct. I Danmark havde man besluttet 70 pct., så hvad var planen for at nå fra 55 pct. til 70 pct.? Det var vigtigt at få på plads, fordi det betød noget for, hvor ambitiøse man skulle være her og nu. Jo mere stejl kurven bliver til sidst, des mere urealistisk er det at nå målet. Og fra 55 til 100 pct. og dermed klimaneutralitet på 20 år måtte efter hans opfattelse siges at være en voldsom opjustering. Kunne man skyde det ambitiøse til et senere tidspunkt, kunne man sagtens vedtage en landbrugsplan, der ikke rykkede noget særligt ved den stigende udledning af CO₂ på landbrugsområdet. Skulle man derimod være ambitiøs nu og her, måtte man tage et alvorligt kig på landbrugsstøtten frem mod 2030. Kunne ministeren i øvrigt uddybe, hvad det ville sige, at man forventede spredning i medlemslandenes holdninger til klimaet.

Udenrigsministeren svarede Rasmus Nordqvist, at det var vigtigt at fokusere på det store uledere såsom Kina, USA og Indien, men at man netop ikke skulle glemme udviklingslandene. De havde deres udfordringer, så man måtte hjælpe dem til at nå Parisaftalen. Landene stod over for voksende energifterspørgsel, og det var centralt, at den blev grøn – ikke sort. En politik i den retning ville også bidrage til at skabe vækst og beskæftigelse. Klima ville i øvrigt være et centralt emne på dagsordenen for det kommende EU-AU-udenrigsministtermøde. Ministeren understregede også sammenhængen mellem klimaet og sikkerhedsudfordringer i tråds med dem, man så i Sahel, så der var stor interesse i at få klimadagsordenen til at flyve.

Udenrigsministeren sagde til Søren Søndergaard, at regeringen mente, at EU's klimapolitik skulle være ambitiøs, og at målet skulle øges til en klimaneutralitet i 2050 på 55 pct. Man

skulle også se på, hvordan EU kunne bruge sin indflydelse til at føre aktiv klimadiplomati. Balancen bestod i at fokusere på både de store udledere og de mindst udviklede lande. Det var vigtigt, at COP26 i Glasgow blev en succes og ikke endte, som det gjorde på klimakonferencen i Madrid.

Kim Valentin havde deltaget i en række interparlamentariske møder, og det var hans opfattelse, at for særlig østeuropæerne var det rigtig ambitiøst med en klimaneutralitet på 40 pct., så de ville bare ryste på hovederne over et mål på 55 eller 70 pct. Der var brug for klimadiplomati internt i Europa, fordi der var så store forskelle i ambitionsniveauet. Hvad var ministerens holdning til det? Og hvad var ministerens ambition for, hvad klimadiplomati skulle flytte? Kom han til at være personligt engageret i klimadiplomati og rapportere tilbage til Europaudvalget om, hvad man nåede frem til? Hvad kom det til at koste? Og tog man midler et andet sted fra? Kim Valentin tilføjede, at en stor procentdel af CO₂-udledningen – 40 pct. mente han – kom fra f.eks. opvarmning af nedkøling af bygninger. Hvordan passede distribution af el i Europa ind i klimadiplomati?

Tommy Ahlers refererede til, at ministeren talte om også at lægge vægt på innovation. EU kunne formentlig hjælpe udviklingslandene med at finde nogle innovative løsninger, fordi de ikke selv havde ressourcerne i universitetsmiljøerne. Europa kunne gå foran med et godt eksempel på grøn energi, men der var tale om lande på et andet udviklingsstrin i deres industrier og energi. Var en del af de ca. 700 mia. kr. i Horisont Europa-programmet målrettet europæiske forskningsmiljøer og deres forskning i klimaudfordringer i udviklingslandene? Hvis nej, var det en diskussion, man burde tage op. Var de danske ambassader klædt godt til at forstå den mere tekniske dimension af klimaudfordringerne og af de andre dimensioner såsom sikkerhedspolitik?

Udenrigsministeren svarede Kim Valentin, at Europa var ansvarlig for 9 pct. af verdens CO₂-udledning. Man skulle selvfølgelig gøre noget for at mindske udledningen i Europa – også fordi man derved kunne inspirere andre – men Europa kunne i sagens natur ikke løse klimakrisen alene. Derfor skulle man have et aktivt klimadiplomati. Man kunne arbejde for at integrere et land som Polen bedre i værdikæderne, så de blev en del af et fælles ansvar. Man hørte ofte, at der skulle være en konflikt mellem det at satse på det grønne og klimaet og det at skabe arbejdspladser, innovation og nye virksomheder. I Danmark havde man bevist det modsatte; selv i de vanskelige år efter den finansielle krise var den grønne teknologisektor en af dem, der var vokset og havde skabt arbejdspladser.

Udenrigsministerens svar til Tommy Ahlers lød, at man skulle bruge forskningsprogrammer, strukturfondsmidler etc. på at få udviklingslande ind på en grøn dagsorden. Det var vigtigt med en positiv fælles fortælling om, at det kunne lade sig gøre; ellers blev det meget konfliktfyldt, og så ville nogle lande bremse politisk i forhold til omstillingen.

Om energiunionen sagde ministeren til Kim Valentin, at den skulle være en klima- og energiunion med en klar retning: at få energiforbruget væk fra olie, gas og kul over til vedvarende

energi, vind, sol, vandkraft etc. og så energieffektivisering. Når man talte om energiunion i Europa, tænkte nogle, at det kun var et spørgsmål om forsyningssikkerhed og ligegyldigt med energiformen, men regeringen mente, at den udgjorde en mulighed for grøn omstilling. Ministeren var overbevist om, at 2020 blev et afgørende år i klimakampen, men at det krævede et stærkt klimadiplomati for at kunne levere på COP26 i Glasgow. Han var netop kommet hjem fra et besøg i Indien, hvor han havde talt med den indiske premierminister og udenrigsminister for at prøve at lægge fundamentet for et grønt strategisk partnerskab mellem Indien og Danmark. Nogle af de løsninger, man måtte finde frem til i Indien, kunne duplikeres i Afrika eller resten af Asien. Dansk knowhow kunne brugt i den rigtige sammenhæng med et partnerskab med Indien få globale følger. Man måtte vise, at Europa hele tiden øger ambitionen og presser på for at finde de rigtige teknologier.

Ministeren bekræftede over for Tommy Ahlers, at både inden for rammerne af Horisont Europa-programmet og EU's udviklingsbistand var der øget fokus på klima og på de globale problemstillinger. Når det fungerer godt, er det samarbejde mellem regeringer, det private, investorer og forskningsinstitutioner.

Søren Søndergaard gik ud fra, at hvis udenrigsministeren blev spurgt om, hvorfor Danmark havde en så tosset målsætning om 70 pct. i 2030, ville hans forklaring være, at man vurderede at kurven fra 2030 til klimaneutralitet i 2050 ellers ville blive alt for stejl. Så ville den kvikke iagttagelse af EU's klimadiplomati spørge, hvordan man så kom fra 55 pct. til klimaneutralitet i EU. Og havde man ikke svar på det spørgsmål, kunne man godt sige, at man ville være foregangsland, men det virkede noget utroværdigt. Der var nok en god forklaring, så kunne han udbede sig den? Hvordan kunne EU nå fra 55 pct. til klimaneutralitet, mens Danmark mente, at man skulle helt op på 70 pct. i 2030 for at kunne nå det ultimative mål om klimaneutraliteten?

Rasmus Nordqvist understregede det vigtige behov for at skubbe de internationale klimaforhandlinger. Her kunne EU spille en særlig rolle, ligesom det var tilfældet op til Parisaftalen. Fokus skulle være at finde frem til, hvordan man kan stille sig på hold med de fattigste lande i verden, der er stærkt udfordrede. Han håbede, at det ikke kom til at handle om at sælge løsninger – kroner og øre – men om en klassisk form for diplomati, der har som formål at facilitere nogle gode løsninger frem mod COP26. Danmark måtte vedblive med at fremføre, at en målsætning om en 70 procentsreduktion i 2030 var baseret på fakta og klimavidenskab. Samtidig skulle man også fremhæve, at man fra dansk side mener, at det er 1,5-gradsmålet, der er opgaven. Det krævede, at man strammede op på ambitionerne. Det kunne være interessant, hvis ministeren uden for møderegi åbnede op for samtaler med de europæiske kolleger om at gå væk fra 2-gradersmål og behårdt arbejde henimod et 1,5-grader.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard, at de investeringer i teknologi og de kvantespring, man kom til at lave, forhåbentlig gjorde, at man kunne rykke hurtigere. De hurtige klimaforandringer udgjorde en stærkt bekymrende situation. Det betød meget at vise, at Danmark var foregangsland – også selv man ikke havde viden og teknologien p.t.

Udenrigsministeren sagde til Rasmus Nordqvist, at han var enig i, at det drejede sig om at sikre succesfulde forhandlinger frem mod COP26 i Glasgow. Det gjaldt om at vise, at man handler på klimaet, og at man allerede nu rykkede med f.eks. de klimapartnerskaber, Danmark lavede. Det var lige så vigtigt at vise handling i praksis som foregangsland. Hvis EU's medlemslande koordinerede klimaindsatsen, kunne det gøre en kæmpe forskel, og det var det, der var lagt op til. Udenrigsrådet kom ikke til at diskutere så meget klimapolitik, men havde til opgave at finde ud af, hvordan man sikrer, at klimapolitikken bliver omsat til resultater. Der var et stort potentiale i at lave et grønt klimadiplomati.

Danmark havde iværksat 15 klimafrontposter i lande med store udfordringer, og der var udnævnt en klimaambassadør. Han havde selv besøgt en af frontposterne i Delhi. De gjorde en kæmpe forskel. Med en koordineret fælles klimadiplomatisk indsats fra EU-landenes side kunne de rykke frem mod COP26.

Rasmus Nordqvist sagde, at spørgsmålet netop var, hvad klimadiplomati skulle. Han håbede, at klimaet ville fylde mere i MFF'en, men på det var vigtigt ikke at blande eksportkontorer ind i det diplomatiske spor. Det var vigtigt, at ministeren medvirkede til at modne andre landes regeringer på arbejdet med klimamålene. Det var pointe, at det ikke var på selve mødet, man skulle tale 1,5 grad men på siden af mødet. Opfordrede til at tage det diplomatiske arbejde alvorligt og ikke lade det drukne i eksportkontorer. Stor skam, hvis EU ikke benyttede chancen til at gå foran og kunne gå ind og tale på vegne af dem, der ikke har en tydelig stemme.

Udenrigsministeren sagde, at EU's Fælles Udenrigstjeneste havde varetaget en koordinerende rolle i medlemslandenes grønne diplomatiske indsats. Der var halvårige møder i EU's netværk for grøn diplomati. Der blev organiseret klimadiplomatiuger og fælles henvendelser til tredjelande, så man kom til at arbejde via repræsentationer. Endelig gjorde man en stor indsats for at fremme dialogen med tredjelande ved større topmøder og med andre regionale organisationer, eksempelvis også Den Afrikanske Union. Regeringens holdning var, at klima skulle være et centralt tema på topmødet mellem EU og AU. I Kommissionens meddelelse om den grønne pagt fra december var der et længere afsnit om styrkelse af EU's grønne diplomati. Han forventede, at det afsnit blev afsættet for drøftelsen på rådsmødet. Han var enig med Rasmus Nordqvist om, at man både skulle have et diplomatisk spor og et handlingsspor. Han så ingen modsætning mellem de to – f.eks. kan virksomheder, forskningsmiljøer etc. være med som vigtige partnere ude i verden, når man lavede klimadiplomati. Hans oplevelse i Indien var, at det også var en meget konkret ting at sikre bæredygtig elektricitet eller ordentlige sanitære forhold til en befolkning. Der var typisk private partnere, der kunne være med til at muliggøre, at det ikke bare blev til ord, men også handling.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Siden sidst

a) Teknisk opdatering af forhandlingsdirektiverne om økonomiske partnerskabsaftaler med staterne og regionerne i Afrika, Vestindien og Stillehavet (AVS-landene)

Udenrigsministeren: Rådet godkendte den 19. december 2019 en opdatering af forhandlingsdirektiverne for forhandlingerne om økonomiske partnerskabsaftaler med AVS-landene. Opdateringen er af teknisk karakter. Formålet er at sikre, at fremtidige forhandlinger sker på et grundlag, der er tidssvarende. Det drejer sig bl.a. om at afspejle de internationale aftaler af relevans for handel og udvikling, som EU har tilsluttet sig, siden mandatet blev vedtaget, herunder navnlig verdensmålene og nyere aftaler vedtaget i Verdenshandelsorganisationen og internationale klimaaftaler såsom Parisaftalen.

Derudover er forhandlingsdirektivet blevet uddybet på emner som intellektuelle rettigheder, sanitære standarder, bæredygtighed og digitale aspekter af handel. Det opdaterede direktiv vil blive brugt, når Kommissionen forhandler om at udbygge og opdatere de økonomiske partnerskabsaftaler.

Udenrigsministeren: Jeg vil også nævne for udvalget, at rådsmødet efterfølges af en uformel frokostdrøftelse om Mellemøsten, som ventes at berøre den mellemøstlige fredsproces såvel som en bredere drøftelse af EU-tiltag for dialog og deeskalering efter de seneste udviklinger i Irak og Iran – på baggrund af konklusionerne fra det ekstraordinære rådsmøde her den 10. januar 2020, som vi drøftede i sidste uge.

På rådsmødet blev vi enige om at styrke EU's allerede store stabiliseringsengagement i Irak og kampen mod ISIL. Medlemslandene gav også EU's høje repræsentant Borrell et stærkt mandat til at indtage en større og mere aktiv diplomatisk rolle i forhold til at forsøge at deeskalerte situationen i regionen. Samtidig var der fortsat bred opbakning til at fastholde atomaftalen med Iran og enighed om, at Iran skal tilbage til fuld efterlevelse af atomaftalens forpligtelser. Det var netop med dette for øje, at E3 den 14. januar aktiverede atomaftalens disputationsmekanisme. Det var et vigtigt skridt for at komme tilbage i sporet.

Fra dansk side skal vi nu arbejde for, at det stærke mandat til Borrell også føres ud i livet. Det er nemlig afgørende, at konkrete indsatser for deeskalering og dialog søsættes snarest. Fra dansk side vil vi også særligt prioritere, at stabiliteten i Irak forbliver centralt på dagsordenen,

og at EU udbygger sit engagement for at sikre dette – både politisk og i form af konkrete stabiliseringsindsatser.

Søren Søndergaard spurgte, om Libyen også var omfattet af drøftelse om Mellemøsten. Libyen var et meget vigtigt emne, ikke mindst fordi den tyrkiske præsident Erdogan havde flyttet 2.000 jihadister fra Syrien til Libyen for at få fodfæste i Libyen. Det havde i høj grad også at gøre med endnu en flygtningerute til Europa, som Erdogan kontrollerede. Hans mål var at få EU til at betale for, at sunnimuslimske flygtninge fra forskellige dele af Syrien kunne blive flyttet ind i den besatte del af Syrien og fortrænge de 350.000 kurdere og kristne, som var blevet fordrevet fra området. Enhver regering måtte være dybt optaget af at forhindre, at det kom til at ske. Så hvad ville ministeren sige om Libyen under frokosten? Og kunne han forestille sig, at man gjorde mere end at bare diskutere det? Var der koordinering af initiativer?

Udenrigsministeren svarede, at man skulle undgå, at Libyen blev et nyt Syrien, og at der derfor var grund til at engagere sig voldsomt i situationen. Der befandt sig mere end 700.000 flygtninge og migranter i landet, der kunne være arnestedet for terrorisme og nye konflikter. Libyen ville dog ikke indgå i frokostdrøftelsen på det kommende rådsmøde, hvor man skulle debattere den generelle situation i Mellemøsten: Iran, Irak og atomaftalen. Ministeren ville foreslå Libyen som et særligt punkt på et senere mødes dagsorden, når der var kommet en større afklaring af situationen. Fra dansk side støttede man varmt Berlinprocessen, hvor man forsøgte ikke bare at skabe fredsaftale i Libyen, men også implementere den og sikre en politisk løsning. Der var møde i Berlin den følgende søndag, hvor han forventede, at udenrigsrepræsentanten Borrell ville deltage og komme med en kort afrapportering efterfølgende.

Søren Søndergaard ville være glad for, hvis ministeren kunne sætte sig i spidsen for en diskussion om Libyen på et kommende møde. Det er ikke hver dag, at en NATO-allieret transporterer 2.000 islamistiske ekstremister 1.000 kilometer væk for at blande sig i en konflikt et andet sted – oven i købet et sted, der kontrollerer en flygtningerute til Europa.

Udenrigsministeren var enig i, hvordan centralt et emne Libyen var. I Det Udenrigspolitiske Nævn havde der været lange drøftelser af diverse aspekter. Og det var kompliceret, for landet var i en slags de facto borgerkrig, hvor mange lande blandede sig. Derfor var det vigtigt med fredsaftale, et FN-spor og politisk løsning på konflikterne. EU skulle spille en stor rolle, og han var tilfreds med, at udenrigsrepræsentanten havde taget det på sig at handle.

L Punkt 3. Samråd med finansministeren vedr. Kommissionens vækstanalyse for 2019 (enslydende spørgsmål er også stillet på FIU alm. del - samrådsspørgsmål J) (fælles med Finansudvalget)

KOM (2019) 0651, KOM (2019) 0650 og KOM (2019) 0652

EUU alm. del (19) – samrådsspørgsmål H

Rådsmøde 3743 – bilag 1 (samlenotat side 17)

Samrådsspørgsmål K

”Vil ministeren redegøre for Kommissionens vækstanalyse for 2020, herunder de nye bæredygtighedselementer for rapporten om varslingsmekanismen 2020, især de forhold der gælder for Danmark og for udkastet til anbefalinger for euroområdet som helhed. Vil ministerens desuden redegøre for, hvad regeringen har gjort for at efterleve Kommissionens landespecifikke anbefalinger rettet mod Danmark?”

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3743 (økonomi og finans) den 21. januar 2020

EUU alm. del (19) – bilag 293 (kommenteret dagsorden)

Finansministeren ville forelægge alle sager til udvalgets orientering og henviste generelt til samlenotatet om sagerne. For så vidt angik punktet om det europæiske semester, henviste han til det netop afholdte samråd.

1. Præsentation af kroatisk formandskabsprogram

– *Information fra Formandskabet*

Rådsmøde 3743 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Finansministeren: Det kroatiske formandskab skal præsentere sit arbejdsprogram for Økofin. Programmet omfatter årlige temaer som det europæiske semester og allerede igangsatte initiativer, og ventes udvidet i takt med udspil fra den nye kommission.

Den nye kommission har fokus på klima og bæredygtighed. Det vil også blive afspejlet i drøftelserne i Økofin, der har planlagt løbende at behandle klimaspørgsmål.

De seneste års arbejde med at styrke den økonomiske og monetære union (ØMU'en) vil fortsat fylde meget. De løbende drøftelser finder sted i den udvidede eurogruppe for alle EU-lande (undtagen Storbritannien), mens man på de almindelige rådsmøder i Økofin ventes at gøre status forud for eurotopmøderne og desuden behandler de formelle lovforslag.

Det største tema vil fortsat være styrkelse af bankunionen. Under denne overskrift drøftes dels yderligere tiltag til at styrke bankernes robusthed, som generelt gælder for alle EU-lande, dels en fælles forsikringsordning på tværs af indskydergarantierne i landene i bankunionen.

Der skal også arbejdes videre med eurobudgetinstrumentet (BICC). Spørgsmålet om finansiering drøftes nu i regi af MFF-forhandlingerne. Den udvidede eurogruppe skal nok primært drøfte en mulig mellemstatslig aftale, der skal sikre midler til eurobudgettet udover de midler, der afsættes i EU-budgettet.

På det finansielle område vil der – udover bankunionen – være fokus på den styrkede indsats for at bekæmpe hvidvask. Kommissionen ventes at fremlægge lovgivningsforslag om en fælles EU-tilsynsmyndighed for hvidvask og forslag om en forordning med fælles højere standarder i kampen mod hvidvask.

Formandskabet ventes også at prioritere arbejdet med dybere og mere effektive og integrerede kapitalmarkeder i Europa (kapitalmarkedsunionen), der skal understøtte stærk og stabil vækst på tværs af EU-landene.

På skatteområdet ventes arbejdet videre med en række igangværende sager, herunder tilpasninger af momssystemet, der bl.a. skal forebygge svig, samt forslaget om fælles selskabsskattebase. Økofin skal også drøfte den fælles EU-sortliste over skattely på foranledning af Danmark (finansministeren).

Der ventes gjort løbende status over de igangværende OECD-drøftelser om digital beskatning. Regeringen støtter formandskabets prioriteter, og der ventes generel støtte hertil på Økofin.

2. Kommissionens strategi for bæredygtig vækst, varslingsrapport og anbefalinger til euroområdet som helhed for 2020

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2019) 0651, KOM (2019) 0650 og KOM (2019) 0652

Rådsmøde 3743 – bilag 1 (samlenotat side 17)

Se punkt 3 på dagsordenen for europaudvalgsmødet (lukket punkt).

3. Digital beskatning

– *Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3743 – bilag 1 (samlenotat side 36)

EUU alm. del (19) – bilag 193 (udvalgsmødereferat side 163, senest behandlet i EUU 1/11-19)

Finansministeren: Økofin skal igen drøfte OECD-arbejdet med beskatning af den digitale økonomi. Der ventes en status og udveksling af synspunkter i forlængelse af drøftelsen på Økofin i november. Arbejdet foregår stadig i OECD-regi og fortsætter i de spor, som vi drøftede før dette rådsmøde.

OECD-arbejdet vedrører således fortsat alle multinationale virksomheder, ikke kun de digitale. En OECD-løsning vil kunne have elementer fra begge de to spor i forhandlingerne.

Det ene spor omfordeler beskatningsret og indebærer, at retten til at beskatte en del af et selskabs profit flyttes fra selskabets hjemland til de lande, hvor selskabet har omsætning.

Det andet spor styrker værnsregler mod skatteundgåelse og indfører en fælles standard for effektiv minimumsbeskatning. Det indebærer, at Danmark i højere grad vil kunne beskatte et datterselskab i Danmark, hvis det udenlandske moderselskab ikke beskattes tilstrækkeligt i sit hjemland.

Der er fortsat blandt EU-landene bred enighed om at fortsætte arbejdet med henblik på at sikre en global løsning inden udgangen af 2020.

Regeringen ønsker generelt at sikre, at alle virksomheder, også de digitale, bidrager til fællesskabet. I OECD arbejder regeringen derfor for en løsning med en global standard for effektiv minimumsbeskatning (spor 2). Regeringen arbejder desuden for, at en mulig omfordeling af beskatningsretten (spor 1) i så høj grad som muligt målrettes digitale virksomheder. Ellers er der risiko for betydelige negative statsfinansielle konsekvenser for lande som Danmark.

4. Økonomiske og finansielle aspekter af den europæiske grønne pagt (European Green Deal)

– *Præsentation fra Kommissionen*

KOM (2019) 0640 og KOM (2020) 0021

Rådsmøde 3743 – bilag 1 (samlenotat side 39)

Finansministeren: Økofin skal have en første drøftelse af den europæiske grønne pagt (European Green Deal). Drøftelsen ventes at fokusere på de centrale aspekter af pagten samt de økonomiske og finansielle elementer.

Kommissionen fremlagde sin meddelelse om den grønne pagt før DER inden jul. Meddelelsen har karakter af en arbejdsplan, der annoncerer en række initiativer, som vil blive fremlagt i de kommende måneder og år, og som vil blive drøftet i forskellige rådsformationer. Håndtering af klimakrisen er som bekendt en mærkesag for regeringen. Kommissionens udspil til den grønne pagt ligger overordnet på linje med prioriteterne for regeringen, der naturligvis vil trække arbejdet i en ambitiøs retning.

Vi er f.eks. positive over for, at Kommissionen til marts vil foreslå en europæisk klimalov, der forpligter EU til at opnå klimaneutralitet i 2050. Det er et vigtigt skridt mod en bæredygtig økonomi, og det sender et vigtigt signal til resten af verden, når EU (der samlet set er verdens største økonomi) sætter sådanne ambitiøse klimamål.

Vi er også positive over for, at Kommissionen til sommer vil fremlægge en plan, hvor CO₂-reduktionsmålene for 2030 øges fra de nuværende 40 pct. til 50-55 pct. i forhold til 1990. Regeringen vil naturligvis arbejde for et mål, der er så ambitiøst som muligt. Derudover er det positivt, at den grønne pagt lægger op til en lang række udspil, der kan medvirke til at opfylde målsætningerne. På Økofins område gælder det bl.a. en kommende reform af energibeskatningsdirektivet. Det gælder også en ny strategi for bæredygtig finansiering, der bygger videre på det hidtidige arbejde med at understøtte, at den private sektor investerer bæredygtigt. Og det gælder en investeringsplan for et bæredygtigt Europa.

Investeringsplanen for et bæredygtigt Europa er netop blevet fremlagt. Investeringsplanen skal fremme mobilisering af offentlige og private midler i bæredygtige investeringer over det næste årti for 1.000 mia. euro. Det skal ske ved hjælp af eksisterende og nye EU-fonde og finansieringsinstrumenter samt Den Europæiske Investeringsbank.

Den grønne pagt er central for EU's arbejde med den grønne omstilling i de kommende år, og Økofin vil spille en aktiv rolle i dette arbejde og bidrage til, at omstillingen bliver gennemført på en måde, som er omkostningseffektiv og går hånd i hånd med en sund økonomi. Fra regeringens side vil vi gøre hvad vi kan for at sikre høje ambitioner og tilsvarende resultater i dette arbejde. Vi vil vende tilbage til de konkrete tiltag her i udvalget, i takt med at de bliver fremlagt, og i takt med at de bliver drøftet på Økofin.

Halime Oguz sagde, at der i regeringens samlenotat stod, at arbejdet med den finansielle transaktionsskat fortsatte i form af et forstærket samarbejde mellem ti lande – dog uden Danmark. Både finansministeren og statsministeren havde sagt, at Danmark burde være en del af det, så hvorfor var det ikke tilfældet?

Finansministeren sagde, at status var, at Tyskland i december 2019 foreslog en model for en finansiell transaktionsskat i form af en aktieomsætningsafgift. Modellen svarede i store træk til den, der havde været drøftet et stykke tid i samarbejdet, og den mindede om den eksisterende franske FTT, dvs. en skat på visse handler med aktier. Tyskland foreslog en sats på mindst 0,2 pct. af købsværdien. Det blev også foreslået, at pensionsselskaber kunne undtages nationalt. Det var for tidligt at sige, om der kunne opnås enighed om det tyske forslag blandt de lande, der indgik i arbejdet. Regeringens ville man forslaget og dets konsekvenserne, herunder i dialog med landene i det forstærkede samarbejde.

Regeringen støttede overordnet ideen om en europæisk FTT, og den videre beslutningsproces i Danmark afhang også af, hvornår man kunne få en afklaring af modellen præcise form. Regeringen fulgte arbejdet tæt, og ministeren havde selv haft lejlighed til at drøfte det med den tyske finansminister.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 11.09.